

CONEIXEMENT DEL MEDI PROPER

Sant Pol canvia... i a vegades massa ràpid.

HA CRESCUT MASSA SANT POL?

Demografia

INTRODUCCIÓ

Sant Pol ha sofert en pocs anys el creixement demogràfic i urbanístic més considerable de la seva història.

En només una dècada ha crescut la seva població més del quaranta per cent, tant com en tota la resta del segle XX.

Contràriament al que havia passat a les poblacions veïnes durant les dècades dels seixanta i setanta, amb creixements substancials i canvis importants en els sectors de producció, Sant Pol mantenia un lent creixement .

La construcció de l'autopista, la millora de les comunicacions, l'increment dels preu dels habitatges, la creixent inversió en el mercat immobiliari, l'augment del valor dels terrenys, l'abandó de l'agricultura, la conversió de les segones residències en primeres, ... feren possible que Sant Pol “saltés” la carretera que fins ara havia servit de fre, i urbanitzés àmplies zones en l'espai comprés entre carretera i autopista, com ja havia pasta abans a la resta de les poblacions del Maresme.

Més habitatges, més població, necessitat de nous serveis i d'adequació a les noves exigències, ... porten a la població a una certa crisi d'identitat i al temor que Sant Pol perdi l'encant que fins ara tenia .

La població de la comarca del Maresme, d'uns 300.000 habitants, depèn directament de tres fenòmens que afecten al nombre d'habitants, a la configuració urbanística dels municipis i a la demanda d'infraestructures i serveis:

- a) Les segones residències de cap de setmana i estiu
- b) La residència dormitori de la població que treballa a Barcelona.
- c) El turisme que afecta el nord de la comarca, Calella, Pineda de Mar, Santa Susanna i Malgrat de Mar fa que la població augmenti

L'augment de la població és degut bàsicament a la qualitat ambiental que la comarca ofereix i especialment a les noves infraestructures viàries que fan de la comarca una zona privilegiada

DADES DEMOGRÀFIQUES BÀSIQUES

Des de fa molt, a Catalunya hi ha una important tradició de l'estudi de la població, de les seves variacions i de la distribució al llarg del territori.

A partir de l'estudi de l'èxode rural fins els darrers estudis sobre les formes d'assentament lligades a les activitats turístiques i d'oci o l'expansió metropolitana hi ha un munt d'estudis en els quals s'analitzen les diverses formes d'ocupació del territori

L'aparició d'una major mobilitat durant les darreres dècades lligada al fet al fet de posseir diferents habitatges (principals i secundaris) fa que, a conseqüència de l'accessibilitat i del preu del sòl i l'habitatge, determinades comarques, entre les quals hi ha el Maresme, pateixin una profunda transformació.

El període entre 1940-1994 comprèn el creixement demogràfic més important de la història de la població de Catalunya, amb un increment absolut superior als tres milions d'habitants.

Tanmateix, aquesta autèntica explosió demogràfica que es produeix fins a meitat dels anys setanta ha estat seguida d'una situació d'estancament que es troba en l'inici d'importantes modificacions en el poblament.

El Maresme és una estreta llenca de terra situada entre la Serralada Litoral i el mar, i entre el turó de Montgat i la desembocadura de la Tordera.

És, de totes les comarques costaneres del Principat, la més abocada al mar. El seu nom, "Maresme", com altres que trobem en terres litorals catalanes fa referència a aquesta característica de contrada marina.

La vegetació del Maresme se situava dins de l'àrea de l'alzina surera. Però l'acció de l'home ha fet desaparèixer els alzinars, sobretot als vessants meridionals, i ara s'hi troba brolla d'estepes i brucs, amb algunes clapes de pi.

Una particularitat del poblament de la comarca resideix en l'allunyament de les platges per part dels pobles, que ha estat explicat pel perill dels pirates i per la persistència dels aiguamolls litorals.

El seu drenatge i ocupació agrícola n'expliquen els paral·lelismes de la majoria de pobles "de mar", despresos dels "de dalt". És el cas de Sant Pol de Mar, després de Sant Cebrià, entre d'altres.

El Maresme conserva la seva característica agrícola, sobretot amb la vinya i ja modernament amb la floricultura i el cultiu del maduixot. La pesca es concentra a Arenys de Mar, un dels ports pesquers més important. El tèxtil ha estat fins fa poc un dels principals pilars de la indústria amb projecció exterior.

El turisme, desenvolupat a partir de les poblacions litorals, és una de les principals fonts d'ingressos de la comarca. L'orientació meridional de la costa del Maresme, protegida al nord per la Serralada Litoral, el seu clima suau, les bones comunicacions i el paisatge lluminós i mediterrani l'han convertit en una zona residencial i turística de primer orde.

L'afluència d'estiuejants a principis de segle va deixar mostres interessants d'arquitectura modernista.

Un element arquitectònic molt característic del paisatge de la zona són les torres de guaita o de defensa, que protegien els pobles dels atacs dels pirates: la de l'església de Sant Jaume o la mateixa torre del monestir de Sant Pau donen una silueta inconfusible a la vila de Sant Pol.

POBLACIÓ

Parlar de població, de demografia, de nombre d'habitants és parlar d'estadística.

ANY	POBLACIÓ	OBSERVACIONS
Prehistòria		
		Poc sabem dels primers pobladors. Ni qui eren ni quants però sembla clar, per algunes restes aparegudes en el terme que Sant Pol ja estava ocupat per l'home. Del neolític es conserven algunes puntes de fletxa, destrals,...
Grecs i Romans		
		Amb l'arribada primer dels grecs i més tard dels romans i després de sotmetre als antics ocupants la zona, amb una millora evident de les vies de comunicació i amb l'establiment de viles, tot fa pensar en un increment o ocupació notables del municipi.
Edat Mitjana		
		Amb la caiguda de l'Imperi Romà i la probable desaparició de moltes construccions, Sant Pol degué pràcticament desaparèixer o restar reduït a unes poques explotacions agrícoles permanentment amenaçades per les successives invasions.
Segle X		Invasió sarraïna amb Almansur. Destrucció total i retirada de la població cap a diversos indrets de l'interior del país.
Segle XV		
1400		Guerra dels Remences. Enfrontaments entre tropes reials i pagesos. Baixa densitat de població. Cap a la segona meitat del XV s'experimenta un fort creixement
Segle XVI		
1500		Segle marcat per les pestes (1501,1506, 1558, ..., guerra contra França (1542-1544), atacs pirates, ... Creixement dèbil de la població tot i l'arribada d'immigrants francesos que aporten nous coneixements, nous oficis, noves tècniques, ... i nous nuclis de població que s'independitzen dels originaris.
1571		Independència municipal de Sant Cebrià.
1574		Independència eclesial de Sant Cebrià.
Segle XVII		

1600		La navegació i els oficis que se'n deriven, el comerç marítim, la indústria del gènere de punt que s'obre camí, ... comporten un creixement lent però constant (no hem d'oblidar tampoc que es tracta d'un segle de guerres i pestes)
Segle XVIII		
1718	375	Primer cens fet després de la desfeta de la guerra contra França (1635-59), dels segadors de successió, de les epidèmies de pesta.
1787	992	Forta recuperació de la població degut a la reconstrucció del municipi i a la forta arribada d'immigrants a la comarca. Francisco de Zamora en el seu llibre "Diario de los viajes hechos en Cataluña" assenyala que el 1790, Sant Pol tenia cent cinquanta mariners i tres-centes puntaires. En acabar el segle s'han recuperat molts conreus.
Segle XIX		
1850	986	Lent estancament o decreixement dels darrers anys degut a la guerra contra Anglaterra que tant obstaculitzà el comerç, la de la Independència, la dels Malcontents, les guerres carlines ...
1857	1483	Cal observar, en només set anys, l'augment considerable de població. Eren temps de vins i vinyes i Sant Pol n'era un productor important. La indústria tèxtil es desenvolupa i Sant Pol inicia la construcció de nous habitatges. La nova civilització industrial s'imposa a la comarca
1860	1500	Exportació de productes, especialment vi, cap a Amèrica. A Sant Pol hi ha drassanes, s'hi fan puntes i hi ha tallers d'indústria naval.
1877	1408	Inici de la davallada demogràfica deguda a la crisi del sector vitivinícola.
1887	1471	La vinya, que generava nota riquesa, es veu immersa en la crisi de la fil·loxera (1882-1888).
Segle XX		

1900	1249	Davallada demogràfica deguda probablement a les conseqüències de la crisi de la fil·loxera, a la forta gelada del 1891 que destrueix molts fruiters i a la crisi del comerç colonial.
1910	1492	Cert creixement absolut lligat a la presència dels primers estiuejants.
1920	1571	Població sostinguda.
1930	1658	Població sostinguda.
1940	1613	Davallada demogràfica a conseqüència de la guerra civil.
1950	1723	Creixement lent per sota de la mitjana de Catalunya degut més a l'arribada de personal de territoris extra comarcals que no pas a la superioritat de naixements enfront de les defuncions.
1960	1845	El Maresme experimenta un creixement demogràfic espectacular degut a la immigració, l'inici del turisme i el canvi d'activitats tradicionals com la pesca per l'Hosteleria i els serveis turístics. Sant Pol es manté bastant al marge.
1970	2041	Escàs creixement.
1979	2248	Noves construccions com Can Reig. Inici del creixement.
1981	2275	Aparició de les "urbanitzacions" i boom de naixements de les primeries dels setanta.
1986	2401	Estancament de la població, progressiu envelliment derivat de l'absència de nous habitatges que fa que els joves busquin residència fora del municipi.
1990	2535	Sortida de població de les grans ciutats cap a municipis ben comunicats per tren i carretera. Augment de la demanda d'habitatges i creixement important de la població.
1991	2406	Segons l'Anuari Estadístic de Catalunya, 1993.

1992	2535	Segons dades del Bisbat de Girona recollides amb anterioritat, probablement durant 1990.
Segle XXI		
2000	3658	Noves urbanitzacions com Garrofers s'habiten majoritàriament. Augment important de la natalitat arreu de Catalunya coincidint amb el canvi de mil·lenni i el boom de natalitat fruit del de 1970.
2003	4276	Primeres "segones vendes" d'habitatges degut a l'increment dels preus.
2004	4800	Important augment dels preus de l'habitatge que comporta l'ocupació com a primeres residències del que fins ara havien estat urbanitzacions, apartaments, ... destinats al lleure de cap de setmana i vocacional.
2005	5000	Contenció urbanística però previsió de superar els cinc mil habitants. Necessitat de nous serveis educatius, sanitaris, ...

CONEIXEMENT DEL MEDI PROPER

Sant Pol canvia ... i a vegades massa ràpid.

PER SABER-NE MÉS:

Bibliografia

AMAT I TEIXIDÓ, Jordi: *República, Guerra Civil i Primer Franquisme - 1931-1948-*. Estudis Maresmenecs/Història. Editorial Oikos-Tau.Vilassar de Mar,1998.

GELABERTÓ i ORÚE, Joan: *Revolució liberal i Guerra Civil a la Marina de la Selva*. Premis Il·luro. Caixa d'Estalvis Laietana. Barcelona,1991.

RODRÍGUEZ i SURIÑACH, Jaime : *Estampas de Sant Pol de Mar*. Edició Autor. Sant Pol de Mar,1982.

ALMERICH i PADRÓ, Paulina: *Una història diferent: Les Parròquies del Maresme*. Edició Associació Cultural Vallgorguina. Vallgorguina,1996.

BASSA i VILA, Oriol: *Guia dels Conreus al Maresme*. Natura. Argentona, 1996.

Web

ICD. Institut Català de Demografia

Aquest material fotocopiabla pretén donar a conèixer aspectes del medi proper de Sant Pol de Mar i pot ésser reproduït per qualsevol mitjà sempre que s'indiqui autoria i procedència.

© CEIP SANT PAU
C/Camp Balmanya, s/n
Sant Pol de Mar

Autora : Xavier Roca